

Obsah

AUTOŘI	XIX
--------------	-----

PŘEDMLUVA	XX
-----------------	----

1 ÚVODNÍ ČÁST

1.1 Vymezení konziliární psychiatrie a její základní principy (Erik Herman, Ján Praško, Dagmar Seifertová)	2
Úvod	2
Principy konziliární psychiatrie	3
1.2 Epidemiologie psychických poruch u somaticky nemocných pacientů (Erik Herman, Martin Černý)	5
Úvod	5
Vztah mezi psychickou poruchou a somatickou nemocí	5
Klinické přístupy ke kategorizaci psychických příznaků u somaticky nemocných	7

2 REAKCE NA NEMOC A KOMUNIKACE S PACIENTEM

2.1 Reakce na nemoc a somatizace (Ján Praško, Erik Herman)	10
Úvod	10
Psychická reakce na nemoc	10
Reakce na somatické potíže	14
Somatizace	15
2.2 Komunikace s pacientem (Ján Praško, Miloš Šlepecký, Silvia Papalová, Hana Prašková, Jana Vyskočilová)	19
Základní komunikační dovednosti	19
Druhy rozhovorů	21
Komunikační dovednosti ve specifických situacích	22

3 PSYCHIATRICKÉ VYŠETŘENÍ V SOMATICKÝCH OBORECH

3.1 Psychiatrické vyšetření v somatických oborech (Martin Černý, Erik Herman)	36
Úvod	36
Struktura psychiatrického vyšetření	39
Závěr	49

4 NEJČASTĚJŠÍ PSYCHICKÉ PORUCHY V KONZILIÁRNÍ PSYCHIATRII

4.1 Organicky podmíněné psychické poruchy (<i>Roman Jiráček, Dagmar Seifertová, Ján Praško, Vanda Franková</i>)	52
Úvod	52
Demence obecně	52
Typy organických poruch	56
Nekognitivní farmakoterapie demencí	61
Nefarmakologické přístupy v léčbě demence	62
Závěr	65
4.2 Závislost na návykových látkách (<i>Ján Praško, Dagmar Seifertová, Erik Herman</i>)	66
Úvod	66
Diagnostika	66
Onemocnění související s abúzem nebo závislostí na alkoholu	67
Poruchy spojené s abúzem nebo závislostí na sedativech a hypnotikách	70
Poruchy spojené s abúzem nebo závislostí na opiátech	71
Poruchy spojené s abúzem nebo závislostí na psychostimulancích	71
Poruchy spojené s abúzem nebo závislostí na kokainu	72
Klubové drogy	73
Závislost na nikotinu	73
4.3 Psychózy (<i>Pavel Mohr</i>)	74
Úvod	74
Etiologie	75
Klinický obraz a diagnostika	75
Terapie	78
4.4 Poruchy nálady (<i>Erik Herman, Martin Černý, Ján Praško</i>)	79
Nedostatečná diagnostika a léčba deprese v somatických oborech	79
Primární a sekundární deprese	79
Klasifikace depresivní poruchy u nemocných s tělesnou nemocí	81
Morbidita a mortalita u depresivních pacientů se somatickou nemocí	85
Léky spojené se vznikem deprese	85
Léčba antidepresiv	87
Účinnost a bezpečnost antidepresiv v léčbě deprese u pacientů s komorbidním tělesným onemocněním	91
Manická porucha v konziliární psychiatrické medicíně	92
Závěr	93
4.5 Úzkostné poruchy (<i>Ján Praško</i>)	94
Úvod	94
Klasifikace úzkostných poruch podle MKN-10	95
Diagnostický postup, vyšetření a hodnocení pacienta s úzkostí	96
Diagnóza úzkostných poruch u somaticky nemocných	97
Prevalence a komorbidita	97
Úzkost jako rizikový faktor pro rozvoj nebo prognózu tělesné nemoci	98
Vliv úzkosti na somatické onemocnění	98
Rizikové populace pacientů	99
Etiologické faktory úzkosti u somaticky nemocných	100
Klinický obraz	101
Průběh a komplikace	101
Diferenciální diagnóza	102
Léčba	102
Závěr	106

4.6 Obsedantně kompulzivní porucha (<i>Ján Praško, Jana Kopřivová, Michal Raszka</i>).....	107
Úvod.....	107
Zásady léčby.....	112
4.7 Reakce na stres a posttraumatická stresová porucha (<i>Ján Praško, Jana Vyskočilová, Miloš Šlepecký</i>).....	114
Úvod.....	114
Akutní reakce na stres.....	114
Poruchy přizpůsobení.....	115
Posttraumatická stresová porucha.....	117
Epidemiologie.....	118
Etiopatogeneze.....	119
Průběh.....	120
Zásady léčby.....	121
4.8 Somatoformní poruchy (<i>Ján Praško</i>).....	125
Úvod.....	125
Somatizační porucha.....	126
Hypochondrická porucha.....	129
Dysmorfofobická porucha.....	133
Somatoformní vegetativní dysfunkce.....	134
Přetrvávající somatoformní bolestivá porucha.....	137
4.9 Disociativní poruchy (<i>Erik Herman, Jiří Hovorka, Ján Praško</i>).....	139
Úvod.....	139
Disociace.....	139
Konverze.....	139
Závěr.....	145
4.10 Faktitivní poruchy a simulace (<i>Ján Praško</i>).....	146
Úvod.....	146
Faktitivní poruchy.....	146
Simulace.....	149
4.11 Poruchy spánku (<i>Lucie Závěšická, Kateřina Espa Červená</i>).....	151
Úvod.....	151
Fyziologické mechanismy a regulace spánku a bdění.....	151
Vyšetření při poruše spánku.....	152
Narkolepsie.....	154
Idiopatická hypersomnie.....	154
Pařasomnie.....	154
Porucha příjmu potravy vázaná na spánek.....	155
Syndrom neklidných nohou a periodické pohyby končetinami.....	155
Epilepsie a spánkové poruchy.....	156
Ventilační poruchy vázané na spánek.....	156
Syndrom změny časových pásem (jet lag syndrom).....	157
Nespavost.....	157
Chronická nespavost.....	158
Poruchy spánku u psychických poruch.....	159
Kognitivně behaviorální terapie nespavosti.....	160
Farmakologická léčba chronických poruch spánku.....	161
Závěr.....	163
4.12 Poruchy příjmu potravy (<i>Hana Papežová</i>).....	164
Úvod.....	164
Epidemiologie.....	164
Etiopatogeneze.....	164

Průběh a prognóza.....	164
Diagnóza.....	165
Diferenciální diagnóza.....	165
Zásady vyšetření.....	165
Léčba.....	167
Farmakoterapie.....	171
Závěr.....	172
4.13 Neurastenie, chronický únavový syndrom a fibromyalgie (Ján Praško).....	173
Úvod.....	173
Neurastenie.....	173
Chronický únavový syndrom.....	174
Fibromyalgie.....	181
Spojení chronického únavového syndromu a fibromyalgie s psychickými poruchami.....	183
4.14 Poruchy osobnosti (Ján Praško).....	185
Specifické poruchy osobnosti.....	185
Jednotlivé specifické poruchy osobnosti.....	187
Zásady léčby u poruch osobnosti.....	194
5 NEODKLADNÉ PSYCHIATRICKÉ SITUACE A JEJICH ŘEŠENÍ	
5.1 Neklidný a agresivní pacient (Pavel Mohr).....	198
Akutní neklid a agitovanost.....	198
Zvládání akutního neklidu a agitovanosti.....	198
5.2 Delirující pacient (Dagmar Seifertová, Ján Praško).....	204
Úvod.....	204
Epidemiologie.....	204
Etiopatogeneze.....	204
Rizikové faktory.....	204
Příčiny deliria.....	204
Klinický obraz.....	205
Komplikace deliria.....	206
Diagnostika.....	206
Diferenciální diagnóza.....	206
Vyšetření.....	208
Zásady léčby.....	209
Prevence deliria.....	212
Závěr.....	212
5.3 Suicidální pacient (Ján Praško).....	213
Úvod.....	213
Epidemiologie.....	213
Tělesné onemocnění a riziko suicidia.....	214
Psychické poruchy a riziko suicidia.....	214
Závěr.....	220
5.4 Umírající pacient (Ján Praško, Jiří Horáček).....	221
Úvod.....	221
Umírání v Čechách.....	221
Definice tzv. „dobré smrti“?.....	221
Role psychiatrického konziliáře.....	224
Faktory ovlivňující adaptaci na terminální nemoc a smrt.....	224
Suicidium a terminálně nemocní.....	229
Zvládání bolesti u terminálně nemocných.....	232
Závěr.....	233

6 LÉČBA PSYCHICKÝCH PORUCH U SOMATICKY NEMOCNÝCH

6.1 Farmakoterapie (<i>Martin Anders, Pavel Mohr</i>)	236
Úvod	236
Principy farmakoterapie depresivních stavů, úzkostných stavů a nespavosti u tělesně nemocných	236
Antidepresiva	236
Anxiolytika	239
Hypnotika	239
Principy farmakoterapie psychotických stavů u tělesně nemocných	240
Antipsychotika	241
6.2 Podpůrná psychoterapie (<i>Ján Praško, Katarína Adamcová, Jana Vyskočilová</i>)	244
Úvod	244
Vymezení podpůrné psychoterapie	244
Stadia léčebného procesu u podpůrné psychoterapie	246
Podpůrná psychoterapie ve specifických problémových oblastech	250
Závěr	259
6.3 Dynamická psychoterapie v konziliární psychiatrii (<i>Erik Herman, Ján Praško</i>)	260
Úvod	260
Patologické reakce	262
Depresivní reakce	262
Závislá a úzkostná reakce	264
Reakce na traumatické zážitky	264
Pasivně agresivní reakce	265
Reakce pacientů s narcistickou osobnostní strukturou	266
Reakce emočně nestabilních (hraničních) pacientů	267
Terapeutický přístup u somatických nemocí nebo operací	269
Závěr	272
6.4 Kognitivně behaviorální terapie, její použití v konziliární psychiatrii u somaticky nemocných (<i>Ján Praško, Miloš Šlepecký, Petr Možný, Jana Vyskočilová, Silvia Papalová</i>)	273
Úvod	273
Konceptualizace případu	273
Aplikace kognitivně behaviorální terapie u vybraných psychických poruch	274
Specifické aplikace KBT v somatické medicíně	277
Závěr	285
6.5 Relaxace a biofeedback (<i>Ján Praško, Miloš Šlepecký, Jana Kopřivová, Silvia Papalová, Michal Raszka</i>)	286
Úvod	286
Relaxační přístupy	286
Östova progresivní relaxace	287
Biofeedback	289
Neurofeedback	291
Hypnóza	292
Závěr	292

7 PSYCHICKÉ PORUCHY A JEDNOTLIVÉ SOMATICKÉ OBORY

7.1 Diagnostika a léčba psychických poruch v interní medicíně (<i>Martin Anders, Eva Kitzlerová, Ivo Jekl</i>)	294
1. Diagnostika a léčba psychických poruch v kardiologii (<i>Martin Anders, Eva Kitzlerová, Ivo Jekl</i>)	294
Úvod	294
Kardiovaskulární onemocnění a depresivní poruchy	294

Kardiovaskulární onemocnění a úzkostné poruchy	298
Nežádoucí účinky kardiologických léčiv	299
Závěr	300
KOMENTÁŘ KARDIOLOGA (<i>Ivo Jolík</i>)	301
2. Diagnostika a léčba psychických poruch v gastroenterologii (<i>Martin Anders</i>)	294
Úvod	302
Vředová choroba gastroduodenální	302
Zánětlivá střevní onemocnění	302
Funkční gastrointestinální poruchy	303
Jaterní onemocnění	303
Farmakologická léčba	304
Závěr	304
7.2 Diagnostika a léčba psychických poruch v somatické intenzivní péči (<i>Dagmar Seifertová, Tibor Miklós, Eva Kotrlíková</i>)	305
Úvod	305
Úzkost	306
Deprese	307
Suicidální pacient	308
Zmatenost	308
Psychózy	309
Poruchy osobnosti	311
Pacienti s alkoholovou a jinou závislostí	312
Život ohrožující stavy u psychiatrických pacientů	314
Další problémy jednotek intenzivní péče	317
Závěr	317
7.3 Diagnostika a léčba psychických poruch v chirurgických oborech (<i>Martin Černý, Erik Herman, František Chaloupka</i>)	318
Úvod	318
Psychiatrická onemocnění v předoperačním období	318
Psychiatrická onemocnění u chirurgických pacientů	319
Psychiatrická onemocnění v pooperačním období	322
Konziliární psychiatrie ve specializovaných chirurgických oborech	323
Závěr	329
KOMENTÁŘ CHIRURGA (<i>František Chaloupka</i>)	330
7.4 Diagnostika a léčba psychických poruch v geriatrici (<i>Eva Topinková, Roman Jiráček, Dagmar Seifertová, Ján Praško</i>)	331
Úvod	331
Demografické stárnutí a epidemiologie psychických poruch ve vyšším věku	331
Psychiatrické vyšetření	332
Psychické poruchy v geriatrici	332
Léčba ve stáří	340
7.5 Diagnostika a léčba psychických poruch u přenosných onemocnění (<i>Dagmar Seifertová, Ladislav Machala</i>)	344
Úvod	344
Ložiskové infekce	344
Bakteriální infekce	344
Spirochetální onemocnění	346
Virové infekce	348
Parazitární infekce	353
Mykotické infekce	353

Prionová onemocnění	354
Neuropsychiatrické nežádoucí účinky léků užívaných v terapii infekčních nemocí.....	354
Závěr.....	354
7.6 Diagnostika a léčba psychických poruch u transplantací (Erik Herman, Martin Černý).....	355
Úvod.....	355
Psychické poruchy u kandidátů pro transplantaci	356
Neuropsychiatrické problémy v pooperačním období.....	357
Závěr.....	358
7.7 Diagnostika a léčba psychických poruch v gynekologii, při těhotenství a laktaci (Dagmar Seifertová, Pavel Čepický, Věra Strunzová, Ján Praško)	359
1. Diagnostika a léčba psychických poruch v gynekologii (Dagmar Seifertová, Pavel Čepický, Ján Praško).....	359
Psychické problémy v gynekologii	359
Nálada a hormony	359
2. Diagnostika a léčba psychických poruch při těhotenství a laktaci (Věra Strunzová, Dagmar Seifertová, Pavel Čepický, Ján Praško)	368
Těhotenství a laktace	368
Závěr.....	377
7.8 Diagnostika a léčba psychických poruch v neurologii (Erik Herman, Jiří Hovorka)	378
Úvod.....	378
Cévní mozkové příhody (CMP)	378
Mozkové nádory.....	379
Mozková traumata.....	380
Parkinsonova nemoc	381
Huntingtonova nemoc, Huntingtonova chorea	382
Roztroušená skleróza	382
Lymeská borrelióza	383
Demence	383
Epilepsie.....	384
Psychogenní neepileptické záchvaty	388
Závěr.....	391
KOMENTÁŘ NEUROLOGA (Jiří Hovorka)	392
7.9 Diagnostika a léčba psychických poruch v dermatologii (Ján Praško, Růžena Pánková).....	393
Úvod.....	393
Vztah kožních onemocnění, psychosociálních faktorů a psychických poruch	393
Klasifikace.....	394
Psychickými faktory ovlivněná somatická onemocnění	394
Somatoformní poruchy.....	401
Porucha s bludy, somatický typ.....	403
Poruchy kontroly impulsů	404
Předstírané (faktivní) poruchy	405
Melanom	406
Komplikace léčby kortikosteroidy.....	406
Psychofarmaka a nežádoucí kožní účinky.....	407
KOMENTÁŘ DERMATOVENEROLOGA (Růžena Pánková)	408
7.10 Diagnostika a léčba psychických poruch v plicním lékařství (Pavel Mohr)	410
Úvod	410
Asthma bronchiale	410
Cystická fibróza.....	411

Chronická obstrukční plicní nemoc	412
Sarkoidóza	413
Plicní fibróza.....	413
Tuberkulóza	414
Hyperventilace	414
Dysfunkce hlasivek.....	415
Karcinom plic.....	416
Transplantace plic.....	417
Ukončení umělé respirace.....	417
Psychofarmakologie respiračních chorob	418
7.11 Diagnostika a léčba psychických chorob v endokrinologii (Ivan Tůma, Jan Čáp).....	420
Úvod	420
Diabetes mellitus.....	420
Poruchy funkce štítné žlázy a příštítných tělísek.....	423
Poruchy funkce nadledvin.....	427
Poruchy funkce hypothalamu a hypofýzy	429
Poruchy sekrece pohlavních hormonů	432
KOMENTÁŘ ENDOKRINOLOGA (Jan Čáp).....	435
7.12 Psychické poruchy v nefrologii a urologii (Pavel Doubek, Dagmar Seifertová).....	437
Úvod	437
Depresivní epizoda a depresivní reakce.....	437
Úzkostné poruchy.....	437
Delirium.....	437
Akutní selhání ledvin	438
Chronické renální selhání	438
Uremická encefalopatie.....	438
Inkontinence moči.....	438
Erektivní dysfunkce	439
Poruchy pohlavní identity.....	440
Ostatní sexuální poruchy.....	441
Prostatektomie	441
Intersticiální cystitida.....	441
7.13 Diagnostika a léčba psychických poruch v onkologii (Ján Praško, Rostislav Vyzula)	445
Úvod	445
Psychologické faktory ovlivňující riziko onkologické nemoci a její progresse	445
Psychologické reakce na nádorové onemocnění	446
Psychoterapeutické intervence u pacientů s nádorovým onemocněním	448
Psychické poruchy u onkologických pacientů	449
Psychické komplikace protinádorové léčby.....	460
Biopsychosociální proměnné spojené se specifickými oblastmi.....	461
Rodina pacienta	464
Alternativní léčba	465
Zdravotnický personál na onkologii.....	465
KOMENTÁŘ ONKOLOGA (Rostislav Vyzula).....	467
7.14 Diagnostika a léčba psychických poruch v hematologii (Ján Praško, Jana Marková).....	468
Úvod	468
Psychologické reakce na diagnózu závažného onemocnění	468
Psychické poruchy u hematologických pacientů.....	468

Psychické komplikace protinádorové léčby.....	476
Biopsychosociální proměnné spojené se specifickými hematologickými chorobami a jejich léčbou.....	477
Hematologické nežádoucí účinky psychotropní medikace.....	480
KOMENTÁŘ HEMATOLOGA (<i>Jana Marková</i>).....	481
7.15 Diagnostika a léčba psychických poruch v klinické imunologii (<i>Jiří Horáček</i>)	483
Úvod.....	483
Základní imunologické pojmy a mechanismy imunitních reakcí	483
Psychiatrické komplikace imunodeficitu.....	484
Psychiatrické komplikace hypersenzitivity	485
Autoimunitní onemocnění.....	486
Shrnutí role psychiatrického konziliáře u nemocných s poruchami imunity	488
7.16 Diagnostika a léčba psychických poruch při chronické bolesti (<i>Ján Praško</i>)	489
Úvod.....	489
Překážky, které brání přiměřené léčbě bolesti	489
Bolest a její charakteristiky.....	491
Patogeneze bolesti.....	492
Etiologie bolesti.....	493
Hodnocení bolesti	494
Léčba bolesti.....	497
Závěr.....	504
7.17 Diagnostika a léčba psychických poruch v rehabilitaci (<i>Dagmar Seifertová, Martin Petrovský</i>)	505
Úvod.....	505
Deprese	505
Poruchy chování	506
Úzkost	506
Závislosti na alkoholu a jiných drogách	506
Jiné problémy	506
Problémy pečujících osob.....	507
Nejzávažnější poruchy	507
Závěr.....	509
LITERATURA.....	511
ZKRATKY	567
REJSTŘÍK.....	571